

*Гоч Оксана Анатоліївна,
здобувачка ступеня вищої освіти «магістр» педагогічного факультету,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

*Науковий керівник:
Хом'як Ольга Анатоліївна,
к. пед. наук, доцент кафедри теорії та методик початкової освіти
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ООП В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО КЛАСУ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

«Модель» – образ, спрощений опис складного явища чи процесу, тобто зразок, що відтворює будову та дію будь-якого об'єкту і використовується для отримання нових знань про об'єкт.

У «Великому тлумачному словнику української мови» категорію моделі означено як «уявний чи умовний (зображення, опис, схема і т. ін.) образ якогонебудь об'єкта, процесу або явища, що використовується як його представник» [1].

Педагогічна система – це сукупність взаємопов'язаних компонентів, що забезпечують реалізацію цілей навчання та виховання.

Моделювання педагогічної системи – це процес створення спрощеної версії педагогічної системи, яка відображає її основні характеристики та взаємозв'язки, з метою дослідження, аналізу та оптимізації. Це дозволяє краще зрозуміти педагогічний процес, виявити його сильні та слабкі сторони, а також знайти шляхи його покращення. Отже, моделювання педагогічної системи є важливим інструментом для вдосконалення педагогічного процесу та підвищення якості освіти.

Спроектовану модель педагогічної системи формування ключових компетентностей молодших школярів з ООП в умовах інклюзивного класу Нової української школи схематично представлено у вигляді структурно-логічної таблиці, що відображено на рисунку 1.

Модель педагогічної системи формування ключових компетентностей у молодших школярів з ООП засобами інтерактивних технологій в інклюзивному середовищі НУШ складається з блоків: мотиваційно-цільового (реалізує мету – поетапне формування ключових компетентностей молодших школярів з ООП засобами інтерактивних технологій в інклюзивному середовищі); теоретико-методологічного (ґрунтується на сучасних наукових підходах, концептуальних положеннях та принципах формування ключових компетентностей учнів молодшого шкільного віку, які потребують додаткової освітньої підтримки); проєктувального (формування ключових компетентностей молодших школярів з ООП як мета освітнього процесу визначає його зміст та організацію;

формування ключових компетентностей відбувається в контексті засвоєння різних предметних дисциплін; ключові компетентності, їх властивості та показники визначають успішність освітнього процесу, дають змогу ефективно розв'язувати проблеми, що виникають в реальних ситуаціях життя), формувального (форми, методи, засоби, інтерактивні технології); діагностично-результативного (характеризує контролюючу функцію досліджуваного процесу, структурні компоненти, рівні та критерії сформованості ключових компетентностей у молодших школярів).

Концептуальною основою дослідження стали провідні положення теорії пізнання, системного підходу як методологічного способу пізнання педагогічних фактів, що обумовлює осмислення філософських та психолого-педагогічних концепцій; концептуальні положення педагогіки та психології щодо організації навчання і виховання учнів з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої освіти; теоретичне обґрунтування інноваційного підходу до змісту, форм і методів організації навчання і виховання учнів з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої освіти.

Відповідно до мети і предмета нашого дослідження, ми керувалися Концепцією розвитку інклюзивного навчання, Концепцією «Нова українська школа», Законами України «Про освіту» та «Про загальну середню освіту», Державним стандартом початкової загальної освіти, наказами та положеннями Міністерства освіти і науки України в яких цінним для нас є: особистісно орієнтований підхід до організації навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої освіти; розвиток загальнонавчальних здібностей і особистісних якостей молодших школярів та набуття ними соціального досвіду; підвищення професійних компетентностей педагогічних працівників.

Формування ключових компетентностей молодших школярів вимагає комплексного підходу, який включає в себе дидактичні принципи, методи та форми навчання. Важливо створювати умови для активної діяльності учнів, розвитку їхнього досвіду, а також враховувати індивідуальні особливості та потреби кожної дитини.

Основними дидактичними підходами до формування ключових компетентностей молодших школярів є:

– компетентнісний підхід: що навчання має бути спрямоване на формування не лише знань, а й умінь та навичок, які дозволять учням успішно застосовувати їх у житті;

– особистісно орієнтований підхід: врахування індивідуальних особливостей, інтересів та потреб кожної дитини, створення умов для самореалізації та розвитку особистості;

– діяльнісний підхід: учні мають бути активними учасниками освітньо-виховного процесу, здобувати знання через власну діяльність (дослідження, практичні завдання, проекти);

– інтегрований підхід: об'єднання знань з різних предметів для формування цілісного уявлення про світ та вирішення комплексних завдань;

– системно-діяльнісний підхід: навчання розглядається як процес, що забезпечує формування системи знань, умінь та навичок, а також сприяє розвитку здатності до самостійної діяльності та навчання.

Формування ключових компетентностей молодших школярів ґрунтується на дидактичних принципах, які забезпечують цілісний та ефективний процес навчання:

Принцип науковості: навчальний матеріал повинен відповідати сучасним науковим знанням та бути достовірним.

Принцип доступності: інформація має бути подана у зрозумілій для дітей молодшого шкільного віку формі, з урахуванням їхнього рівня розвитку.

Принцип систематичності та послідовності: навчальний матеріал має бути організований у логічну систему, де знання поступово ускладнюються та закріплюються.

Принцип наочності: використання наочних посібників, схем, малюнків, таблиць допомагає учням початкових класів з ООП краще засвоювати матеріал та розвивати уяву.

Принцип активності та самостійності: учні, зокрема й ті, котрі потребують додаткової освітньої підтримки, мають бути залучені до активної пізнавальної діяльності, самостійно здобувати знання та застосовувати їх на практиці.

Принцип індивідуального підходу: врахування індивідуальних особливостей, потреб та можливостей кожного учня, створення умов для їхнього розвитку.

Принцип розвитку творчих здібностей: створення умов для розвитку уяви, фантазії, творчого мислення та розв'язання нестандартних завдань.

Принцип зв'язку теорії з практикою: застосування учнями початкових класів здобутих знань у реальних життєвих ситуаціях, що робить навчання більш значущим та мотивуючим.

Принцип мотивації та емоційної основи: створення позитивної атмосфери на уроках, зацікавленість учнів у навчанні та підтримка їхньої мотивації.

Принцип врахування вікових особливостей та індивідуальних потреб: адаптація навчального процесу до вікових особливостей дітей та їхніх індивідуальних потреб.

Реалізація цих принципів у освітньо-виховному процесі сприяє формуванню ключових компетентностей молодших школярів, що є необхідною умовою їхньої успішної подальшої освіти та соціалізації. У процесі формування ключових компетентностей важливим є період молодшого шкільного віку. Це час, коли дитина набуває нових соціальних ролей і вже здатна до самостійної керованої діяльності, рефлексії, розв'язання життєвих проблем, встановлення соціальних контактів, вироблення соціально-комунікативної взаємодії. Саме інтерактивні технології як технології спільної праці здатні створити позитивну емоційну атмосферу спілкування молодших школярів на заняттях та збагатити комунікативний досвід.

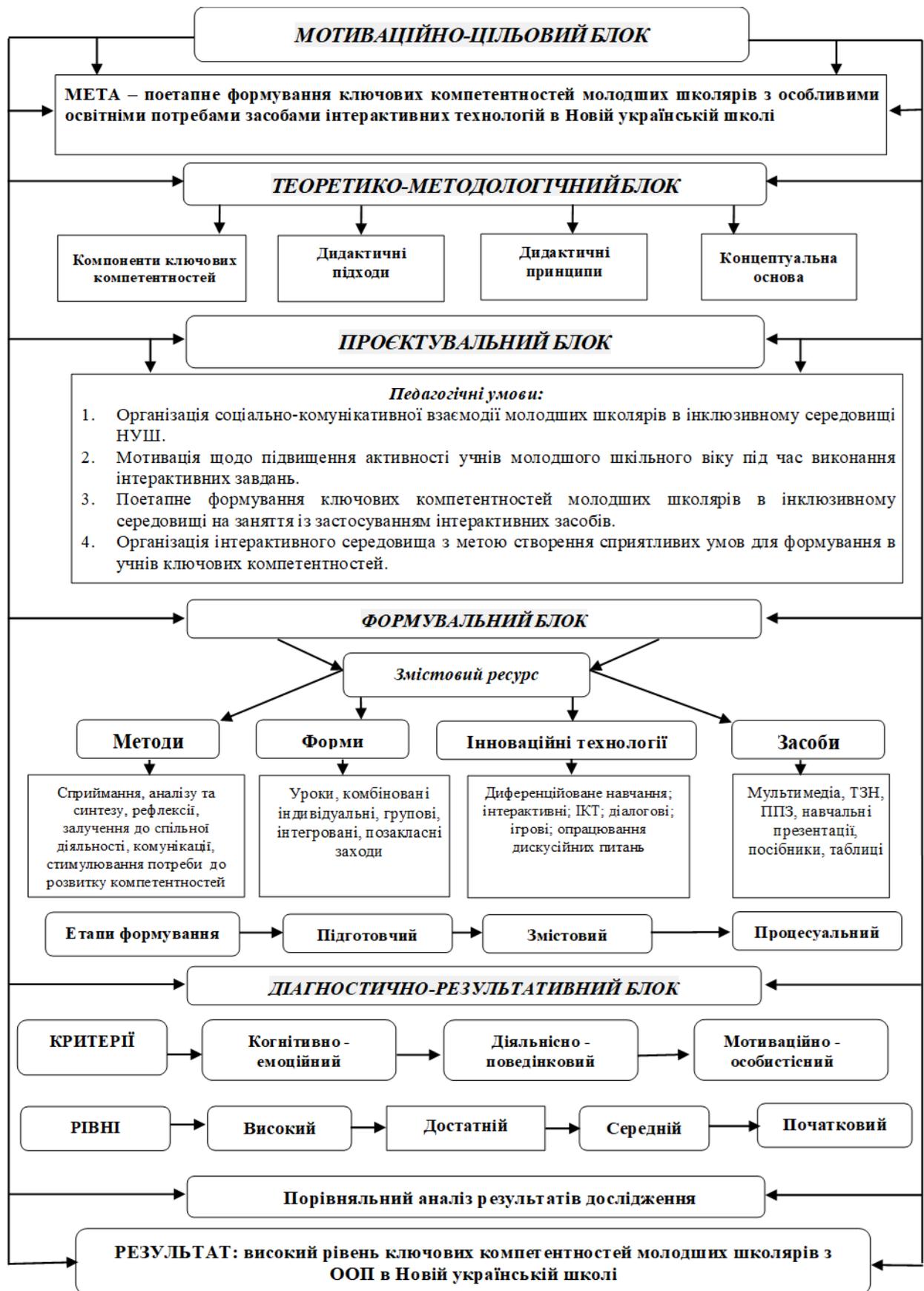

Рис.2.1. Модель педагогічної системи формування ключових компетентностей молодших школярів з ООП засобами інтерактивних технологій в Новій українській школі

Систематичне засвоєння інноваційних форм роботи дасть змогу вчителю успішно розв'язати проблеми формування соціальної та мовної ключових компетентностей молодших школярів.

Важливого значення у структурі авторської моделі педагогічної системи формування ключових компетентностей молодших школярів з ООП в умовах інклюзивного класу Нової української школи набуло інтеграційне розвивальне середовище закладу освіти. Його охарактеризовано рядом умов: визначенням рівня підготовленості учнів (зокрема з ООП) до сприйняття тієї чи іншої технології; організацією оптимального інклюзивного освітнього простору; використанням допоміжного обладнання і матеріалів; застосуванням аудіо та відео матеріалів із подальшим обговоренням проблемної соціально значущої ситуації або поведінки героїв та її впливу на конкретну особистість чи суспільство; організацією групової роботи під час якої молодші школярі будуть разом працювати для досягнення спільної мети, тим самим формувати навички взаємодії, комунікації; забезпеченням психологічної готовності учнів і вчителя до співробітництва на засадах партнерської взаємодії; створенням атмосфери соціальної і пізнавальної мотивації (націленням учнів не тільки на опанування навчального матеріалу, а й на пошук, відкриття необхідних для життя практичних знань і досвіду); запровадженням широкого спектру завдань, орієнтованих на формування ключових компетентностей; спонуканням до рефлексії, аналізу соціального середовища та своєї ролі у сучасному соціумі; організацією допомоги в набутті практичних умінь та навичок адекватної соціальної поведінки; залученням усіх учнів в діалогову діяльність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Великий тлумачний словник української мови. Режим доступу: <http://www.lingvo.ua/>